

دانشکده ی علوم انسانی

بررسی زندگی ، شخصیت ، آثار و درون مایه های اشعار حسین منزوی

نگارش

فاطمه جوادی

استاد راهنما: دکتر رسول چهر قانی

استاد مشاور: علی اکبر افراسیاب پور

پایان نامه برای دریافت درجه ی کارشناسی ارشد

در رشته زبان و ادبیات فارسی

بهمن ماه ۱۳۹۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

دانشکده علوم انسانی

تعهد نامه ی اصالت اثر

اینجانب فاطمه جوادی متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه ، حاصل کار پژوهشی اینجانب است و دستاورد های پژوهشی دیگران که در این پایان نامه از آنها استفاده شده است، مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است. این پایان نامه قبلا برای احراز هیچ مدرک هم سطح ، یا بالاتر ارائه نشده است. و در صورت اثبات تخلف (هر زمان) مدرک صادر شده ، از سوی دانشگاه از اعتبار ساقط خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانشجو

دانشکده ی علوم انسانی

بررسی زندگی ، شخصیت ، آثار و درون مایه های اشعار حسین منزوی

نگارش

فاطمه جوادی

استاد راهنما : دکتر رسول چهر قانی

استاد مشاور : علی اکبر افراسیاب پور

پایان نامه برای دریافت درجه ی کارشناسی ارشد

در رشته زبان و ادبیات فارسی

بهمن ماه ۱۳۹۰

تقدیم به: روح پاک برادرم که لحظه ای یادش، آسمان غبار آلود
خیالم را، بی پرندگی عشقش، تنها نمی گذارد.

تقدیر و تشکر:

از استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر چهر قانی منتظر که صبورانه در این راه همراه و راهنمایم بودند ، از جناب آقای دکتر علی اکبر افراسیاب پور که از هیچ مشاوره و کمکی دریغ ننموده اند ؛ در نهایت از همسر مهربانم که با حوصله و درک بی کران ، کمک حالم بودند ، سپاسگزاری می کنم .

چکیده

این پژوهش درباره ی زندگی ، شخصیت و درون مایه های اشعار حسین منزوی است . منزوی به عنوان شاعری که در عرصه ی شعر و خصوصاً غزل ، به موفقیت های بزرگی رسیده ، مورد توجه قرار گرفته است . او شاعر عشق است و غالب موضوع شعری او به این مفهوم زیبا اختصاص دارد . باید بگوییم بر خلاف آنچه تصور می شود؛ عشقی که منزوی آن را می سراید، پاک و مقدس است . هر چند این عشق مقدس ، زمینی و معشوق او مونث می باشد . زن از دیدگاه حسین منزوی، مقصود آفرینش خداوند و شخصیتی معادل عشق دارد و همین طور الهام بخش شعر اوست . هدف از زندگی او در وجود معشوق خلاصه می شود. معشوق منزوی شخصیتی بسیار عزیز، زیبا و دوست داشتنی است . او به زیبایی چشمان معشوق بیش از سایر موارد پرداخته و دوری محبوب برای او تلخ و جانگداز است . همیشه چشم به راه اوست و با تمام وجود نبودنش را احساس می کند . همچنین منزوی به مضمون های اجتماعی دیگر چون امید ، آزادی ، مبارزه برای رسیدن به اهداف والا و سایر موارد اجتماعی پرداخته است .

از دیگر درون مایه های مهم در اشعار حسین منزوی، توجه ویژه به مسائل مذهبی است . او در مثنوی ها و قصایدی به مدح ذات مقدس باری تعالی ، ساحت مقدس پیامبر اکرم (ص) و بیشتر ائمه ، پرداخته است . منزوی همچنین در قصیده ای شکوه قرآن را بر می شمارد و خود را شیفته ی قرآن می داند، از این روست که می توانیم با اطمینان بیان کنیم که منزوی از اعتقادات مذهبی عمیقی برخوردار بوده و عشق را در راه اعتقادات مذهبی به خدمت گرفته است .

منزوی در اکثر قوالب شعری طبع آزمایی کرده است . اشعار آزاد او نمونه باشکوهی از اشعار پخته با زبان استوار است، که موضوعات متنوعی را نیز در خود جای داده است . همچنین در قصیده و رباعی نیز دستی داشته است ، اما بیشتر شهرت و موفقیت حسین منزوی به خاطر غزل های اوست که توانسته در لباس قدیمی سنت بار عاطفی شعر معاصر را به دوش بکشد و به مخاطب منتقل کند

واژه های کلیدی : حسین منزوی ، شعر معاصر ، غزل معاصر عشق ، شعر نو ترانه ، درون مایه سبک ، آفرینش مذهب .

فهرست مطالب

عنوان..... صفحه

فصل اول..... ۲

مقدمه..... ۳

۱-۱- طرح مساله و معرفی موضوع..... ۴

۲-۱- هدف های تحقیق..... ۴

۳-۱- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن..... ۴

۴-۱- سوالات و فرضیه های تحقیق..... ۴-۵

۵-۱- واژه های کلیدی..... ۵

۶-۱- مدل تحقیق..... ۵

۷-۱- روش تحقیق..... ۶

۸-۱- قلمرو تحقیق..... ۶

۹-۱- جامعه و حجم نمونه ها..... ۶-۷

۱۰-۱- محدودیت ها و مشکلات تحقیق..... ۷

فصل دوم..... ۸

۲- نگاهی به شعر معاصر..... ۹

۲-۱- شعر امروز..... ۹-۱۱

۲-۲- غزل چیست؟..... ۱۱-۱۳

۲-۳- سیر غزل از مشروطه تا به امروز..... ۱۳-۱۴

۱۵-۱۴..... ۱-۳-۲- تحولات غزل پس از انقلاب اسلامی

۱۶-۱۵..... ۴-۲- غزل معاصر

۲۲-۱۶..... ۱-۴-۲- نقش نیما در غزل معاصر

۲۴-۲۲..... ۲-۴-۲- دیدگاه حسین منزوی در رابطه با غزل معاصر

۲۷-۲۴..... ۳-۴-۲- نقش حسین منزوی در عرصه ی غزل معاصر

۲۷..... ۵-۲- شعر نو

۲۸-۲۷..... ۱-۵-۲- شعر نو پس از مشروطیت

۲۹..... فصل سوم

۳۰..... ۳- نگاهی به زندگی، احوال و آثار حسین منزوی

۳۰..... ۱-۳- زندگی حسین منزوی

۳۱-۳۰..... ۳-۱-۱- تحصیلات حسین منزوی

۳۱..... ۳-۱-۲- اشتغال به کار حسین منزوی

۳۲..... ۳-۱-۳- ازدواج منزوی

۳۲..... ۳-۱-۴- شخصیت حسین منزوی

۳۳-۳۲..... ۳-۱-۵- کوچ ابدی حسین منزوی

۳۵-۳۳..... ۳-۲- نگاهی به شعر حسین منزوی

۳۷-۳۵..... ۳-۳- قول دیگران راجع به حسین منزوی

۳۸-۳۷..... ۳-۴- نگاهی به آثار حسین منزوی

۳۹-۳۸..... ۳-۵- بررسی اجمالی آثار حسین منزوی

۳۹..... ۳-۵-۱- حنجره ی زخمی تغزل

۳-۵-۲- ترجمه ی منظومه ی ترکی "حیدر بابا" استاد شهریار..... ۳۹-۴۰

۳-۵-۳- با عشق در حوالی فاجعه..... ۴۰

۳-۵-۴- این ترک پارسى گوی..... ۴۰

۳-۵-۵- از شوکران و شکر..... ۴۰-۴۳

۳-۵-۶- با سیاوش از آتش..... ۴۳

۳-۵-۷- از کهربا و کافور..... ۴۳-۴۵

۳-۵-۸- از ترمه و تغزل..... ۴۵

۳-۵-۹- به همین سادگی..... ۴۵-۴۶

۳-۵-۱۰- با عشق تاب می آورم..... ۴۶-۴۷

۳-۵-۱۱- این کاغذین جامه..... ۴۷

۳-۵-۱۲- از خاموشی ها و فراموشی ها..... ۴۸

۳-۵-۱۳- تیغ و ترمه و تغزل..... ۴۸-۴۹

۳-۵-۱۴- دیدار در متن یک شعر..... ۴۹-۵۰

۳-۵-۱۵- تیغ زنگ زده..... ۵۰

۳-۵-۱۶- فانوس های آبی..... ۵۰

۳-۵-۱۷- همچنان از عشق..... ۵۰-۵۱

فصل چهارم..... ۵۲

۴- بررسی درون مایه های غالب در آثار حسین منزوی..... ۵۳

۴-۱- عشق در شعر منزوی..... ۵۳-۶۰

۴-۲- توصیف چشم در آثار حسین منزوی..... ۶۰-۶۶

۴-۳- جایگاه معشوق در عاشقانه های حسین منزوی..... ۶۶-۷۵

- ۴-۴- یأس و ناامیدی در اشعار حسین منزوی..... ۷۵-۸۵
- ۴-۵- عشق به آزادی در اشعار حسین منزوی..... ۸۵-۸۸
- ۴-۶- نگاه منزوی به شهید و مبارزه..... ۸۸-۹۴
- ۴-۷- سوگ سروده های منزوی..... ۹۴-۹۹
- ۴-۸- بدینی در آثار حسین منزوی..... ۹۹-۱۰۴
- ۴-۹- حسرت در اشعار حسین منزوی..... ۱۰۴-۱۰۷
- ۴-۱۰- شوق و امید در اشعار حسین منزوی..... ۱۰۷-۱۰۹
- ۴-۱۱- انتظار در اشعار حسین منزوی..... ۱۰۹-۱۱۱
- ۴-۱۲- دل‌تنگی در اشعار حسین منزوی..... ۱۱۱-۱۱۳
- ۴-۱۳- جدایی در اشعار حسین منزوی..... ۱۱۳-۱۱۷
- ۴-۱۴- واقع‌گویی در اشعار حسین منزوی..... ۱۱۷-۱۲۵
- ۴-۱۵- منزوی و پیری..... ۱۲۵-۱۲۸
- ۴-۱۶- نگاه منزوی به زن..... ۱۲۸-۱۳۳
- ۴-۱۷- جلوه‌های بهار و خزان در اشعار منزوی..... ۱۳۳-۱۳۵
- ۴-۱۸- منزوی و تقدیر..... ۱۳۵-۱۳۶
- ۴-۱۹- مذهب در اشعار منزوی..... ۱۳۶-۱۴۱
- فصل پنجم..... ۱۴۲**
- ۵- نگاه‌های به سبک‌شناسی آثار حسین منزوی..... ۱۴۳
- ۵-۱- تعریف سبک..... ۱۴۳
- ۵-۱-۱- سطح آوایی..... ۱۴۴

- ۵-۱-۱-۱- وزن در اشعار حسین منزوی..... ۱۴۴-۱۴۶
- ۵-۱-۱-۲- قافیه در اشعار حسین منزوی..... ۱۴۶-۱۴۷
- ۵-۱-۱-۳- ردیف در اشعار حسین منزوی..... ۱۴۸-۱۴۹
- ۵-۱-۲- سطح ادبی..... ۱۴۹
- ۵-۱-۲-۱- آرایه های پر کاربرد در اشعار حسین منزوی..... ۱۴۹-۱۵۲
- ۵-۱-۲-۱- تشبیه..... ۱۵۲-۱۵۴
- ۵-۱-۲-۲- استعاره و مجاز..... ۱۵۴
- ۵-۱-۲-۳- تلمیح..... ۱۵۴-۱۵۶
- ۵-۱-۲-۱-۳- تلمیح به داستان پیامبران در اشعار حسین منزوی..... ۱۵۶-۱۵۹
- ۵-۱-۲-۱-۲-۳- تلمیح به داستان منصور حلاج در اشعار حسین منزوی..... ۱۵۹-۱۶۱
- ۵-۱-۲-۱-۳-۳- تلمیح به میوه ممنوعه در اشعار حسین منزوی..... ۱۶۱-۱۶۳
- ۵-۱-۲-۱-۴- حس آمیزی..... ۱۶۳-۱۶۷
- ۵-۲- اسطوره..... ۱۶۷-۱۶۸
- ۵-۳- نگاهی به ترانه های حسین منزوی..... ۱۶۸
- ۵-۳-۱- ویژگی های زبانی و ادبی ترانه های حسین منزوی..... ۱۶۸-۱۷۲
- ۵-۳-۱-۱- ساختار اشعار حسین منزوی..... ۱۷۲-۱۷۳
- ۵-۳-۱-۲- زبان ترانه..... ۱۷۴-۱۷۵
- پیشنهادات و نتیجه گیری..... ۱۷۶-۱۸۱
- منابع..... ۱۷۸-۱۸۳

فصل اول: طرح مسأله

چکیده

این پژوهش درباره ی زندگی ، شخصیت و درون مایه های اشعار حسین منزوی است . منزوی به عنوان شاعری که در عرصه ی شعر و خصوصاً غزل ، به موفقیت های بزرگی رسیده ، مورد توجه قرار گرفته است . او شاعر عشق است و غالب موضوع شعری او به این مفهوم زیبا اختصاص دارد . باید بگوییم بر خلاف آنچه تصور می شود؛ عشقی که منزوی آن را می سراید، پاک و مقدس است . هر چند این عشق مقدس ، زمینی و معشوق او مونث می باشد . زن از دیدگاه حسین منزوی، مقصود آفرینش خداوند و شخصیتی معادل عشق دارد و همین طور الهام بخش شعر اوست . هدف از زندگی او در وجود معشوق خلاصه می شود. معشوق منزوی شخصیتی بسیار عزیز، زیبا و دوست داشتنی است . او به زیبایی چشمان معشوق بیش از سایر موارد پرداخته و دوری محبوب برای او تلخ و جانگداز است . همیشه چشم به راه اوست و با تمام وجود نبودنش را احساس می کند . همچنین منزوی به مضمون های اجتماعی دیگر چون امید ، آزادی ، مبارزه برای رسیدن به اهداف والا و سایر موارد اجتماعی پرداخته است .

از دیگر درون مایه های مهم در اشعار حسین منزوی، توجه ویژه به مسائل مذهبی است . او در مثنوی ها و قصایدی به مدح ذات مقدس باری تعالی ، ساحت مقدس پیامبر اکرم (ص) و بیشتر ائمه ، پرداخته است . منزوی همچنین در قصیده ای شکوه قرآن را بر می شمارد و خود را شیفته ی قرآن می داند، از این روست که می توانیم با اطمینان بیان کنیم که منزوی از اعتقادات مذهبی عمیقی برخوردار بوده و عشق را در راه اعتقادات مذهبی به خدمت گرفته است .

منزوی در اکثر قوالب شعری طبع آزمایی کرده است . اشعار آزاد او نمونه باشکوهی از اشعار پخته با زبان استوار است، که موضوعات متنوعی را نیز در خود جای داده است . همچنین در قصیده و رباعی نیز دستی داشته است ، اما بیشتر شهرت و موفقیت حسین منزوی به خاطر غزل های اوست که توانسته در لباس قدیمی سنت بار عاطفی شعر معاصر را به دوش بکشد و به مخاطب منتقل کند

واژه های کلیدی : حسین منزوی ، شعر معاصر ، غزل معاصر عشق ، شعر نو ترانه ، درون مایه سبک ، آفرینش مذهب.

مقدمه :

پس از انقلاب ادبی نیما، که به تحوّل بزرگی چه از نظر قالب و چه از نظر درون مایه های شعر دست پیدا کرد، همه ی توجه ها به سمت و سوی نوگرایی معطوف شد. پس از آن اکثر نویسندگان و شاعران به دنبال روزنه ای برای نوگرایی های جدید در شعر معاصر بودند که به پیدایش قالب های جدید مثل شعر سپید، موج نو و ... انجامید.

شاید روزگار مرگ قالب کهن به سر آمده بود. دیگر غزل و قصیده و مثنوی را تنها در متون قدیمی پیدا می کردیم؛ اما شاعران خوش ذوقی پیدا شدند که از بعد دیگر به مسأله ی شعر نگاه کردند و آن این بود که قالب تنها وسیله ای برای انتقال مفهوم است و هر قالبی در هر عصری که بتواند رسالت انتقال احساس و خواسته ی شاعر را ایفا کند، قابل استفاده خواهد بود.

این بود که مسیری تازه در دنیای شعر معاصر گشوده شد. شاعران موفق مثل هوشنگ ابتهاج، منوچهر نیستانی، سیمین بهبهانی و دیگران خوش درخشیدند و توانستند مخاطبین بسیاری را جذب کنند. از جمله این شاعران موفق که شوری تازه در دنیای شعر به خصوص غزل ایجاد کرد، حسین منزوی است.

حسین منزوی در هر دو قالب سنتی و نو، طبع آزمایی کرده است و به جرأت می توان گفت، در هر دو عرصه بسیار موفق بوده است؛ به گونه ای که مخاطب با خواندن اشعار آزاد او آرزو می کند کاش منزوی تمام عمر شعر آزاد می سرود و همین که به غزل هایش می رسد، لب به تحسینی افزون می گشاید و از خواندن آن احساس لذت می کند.

۱-۱- طرح مسأله و معرفی موضوع:

در این پژوهش هدف نگارنده بر آن است که به جنبه های نامکشوفی از اشعار و افکار و شخصیت حسین منزوی پردازد. منزوی شاعر نام آشنای معاصر است که کمتر اشعار و احوالش مورد مطالعه قرار گرفته است. اشعار مخاطب پسند منزوی و اشتهار او هم در میان عامه مردم و هم در بین افراد فرهیخته مسأله ی حائز اهمیت است که بی شک برای کمک به ادبیات باید مورد بررسی قرار گیرد.

۱-۲- هدف های تحقیق:

هدف نگارنده در این پژوهش، شناختن و شناساندن حسین منزوی از جنبه های مختلف به دنیای ادبیات و شعر معاصر است. کوشش نگارنده بر این است تا بتواند از جنبه های مختلف افکار منزوی را مورد ارزیابی قرار دهد، تا از این راه دلایل موفقیت او مشخص شود. امید است این پژوهش راهی برای شاعران و نویسندگانی که به دنبال الگویی برای خود می گردند، باز کند.

۱-۳- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب آن:

در بین شاعران معاصر که برخی از آن ها در قید حیات و گروهی دیگر در سرای بقاء هستند، حسین منزوی شاعری است که تا حد زیادی مظلوم واقع شده است. درست است که او در زمان حیاتش به شهرت رسید و اکثر ادیبان و جامعه هنر به نبوغ او در زمینه شعر پی بردند، اما افراد انگشت شماری قلم به دست گرفتند و درباره ی منزوی، و شیوه ی شاعری وی نوشتند. تنها پس از مرگ او، اظهار نظرهای پراکنده ای درباره او و نقش او در شعر معاصر ارائه شد.

از آنجا که منزوی شاعر محبوبی در میان اکثر قشرهای مردم، چه تحصیل کرده و چه عامی می باشد، باید پژوهشی جامع درباره ی او صورت می پذیرفت تا از این راه منزوی را برای مخاطبین بی شمارش معرفی می کردیم.

۱-۴- سوالات و فرضیه های تحقیق:

(۱) تعریف شعر معاصر کدام است؟

۲) ویژگی های غزل معاصر چیست؟

۳) رابطه ی حسین منزوی با شعر نو چگونه است؟

۴) غالب آثار حسین منزوی به چه موضوعاتی پرداخته است؟

۵) سبک حسین منزوی چگونه است؟

فرضیه ها

غزل معاصر از نظر قالب همان غزل روزگاران کهن است؛ اما موضوع و شیوه ی بیان به گونه ی معاصر تغییر پیدا کرده است.

غالب آثار منزوی حاوی محتوای عشق هستند و مسأله ی منزوی عشق و تعریف آن است.

حسین منزوی دارای سبک شخصی خاصی است و همین است که شعر ایشان را از شاعران دیگر متمایز می کند.

۱-۵- واژه های کلیدی:

حسین منزوی، شعر معاصر، غزل معاصر، عشق، شعر نو، ترانه، درون مایه، سبک، آفرینش مذهب.

۱-۶- مدل تحقیق:

مدل اصلی در این پژوهش، پایان نامه های کارشناسی ارشد در باره شاعران دیگر بود. همچنین با مطالعه ی کتاب های محمد حقوقی که به نقد اشعار شاعران معاصر پرداخته است، چهار چوب کلی انجام پروژه مشخص شد. همچنین کتاب سبب نقره ای ماه به کوشش روح ا.. کاظمی، گامی مؤثر در پیدا کردن مسیر کلی تحقیق بود.

۱-۷- روش تحقیق:

روش این تحقیق به شیوه ی کتابخانه ای و اسنادی می باشد. اطلاعات پس از جمع آوری، دسته بندی شده و مورد بررسی قرار گرفته است، همچنین با استناد به کتاب ها و تحقیقات صورت گرفته، موارد لازم تبیین می شوند و توضیحات لازم ارائه می گردد.

۱-۸- قلمرو تحقیق:

قلمرو این تحقیق مجموعه آثار و اشعار حسین منزوی می باشد. با توجه به این که اکثر غزل های منزوی در مجموعه های مختلف تکرار شده است، منابع اصلی که مورد بررسی و پژوهش قرار گرفتند؛ مجموعه سی " حنجره ی زخمی تغزل"، " باعشق در حوالی فاجعه"، " از شوکران و شکر"، " از کهربا و کافور"، " با عشق تاب می آورم" بودند. همچنین مجموعه کامل اشعار حسین منزوی به کوشش محمد فتحی نیز جز قلمرو تحقیقی در این پژوهش بود.

۱-۹- جامعه و حجم نمونه ها:

حسین منزوی شاعر معاصر است و بیش از چند سالی از مرگش نمی گذرد. رسم دنیای هنر در جامعه ی ما به گونه ای است که تا هنرمند زنده است، زیاد به او پرداخته نمی شود، اما همین که برای همیشه رفت و دست دنیا از رسیدن به آن هنرمند، برای همیشه کوتاه شد، به فکر پرداختن به شخصیتش می افتیم. متأسفانه آن طور که شایسته نام حسین منزوی است، هنوز به ایشان پرداخته نشده است. اما چند منبع مهم مرا در رسیدن به اهداف پژوهش یاری رساند:

۱) کتاب ارزشمند سبب نقره ای ماه که به کوشش روح ا. کاظمی در سال ۱۳۸۸ از سوی انتشارات مروارید به چاپ رسید. نویسنده در این کتاب که دارای دوازده بخش است، پس از مقدمه، به مصاحبه ای با خانواده ی زنده یاد حسین منزوی پرداخته است، که اطلاعات جالب و مهمی را درباره شخصیت و زندگی حسین منزوی در اختیار قرار می دهد. سپس شرح حالی از ایشان می آورد. در بخش های بعد، به غزل های عاشقانه ایشان می پردازد و بعد ساختار سبکی و زبان شناسی چند غزل را مورد ارزیابی قرار می دهد و در پایان نمونه هایی از غزل های ایشان را متذکر می شود.

۲) منبع مهم دیگر درباره ی اهداف این پژوهش مقدمه هایی است که به قلم خود حسین منزوی در ابتدای کتاب هایی که از ایشان منتشر شده ، به چاپ رسیده است؛ از جمله مقدمه کتاب از شوکران و شکر که عقاید خود را درباره غزل معاصر بیان می نماید . یا مقدمه ی کتاب حنجره ی زخمی تغزل که آرای ایشان را درباره مسأله ی عشق در بر می گیرد .

۱-۱۰- محدودیت ها و مشکلات تحقیق

نبودن منابع کافی در خصوص زندگی و نقد اشعار حسین منزوی، مهم ترین مشکل تحقیق در این رابطه بود . همچنین کتاب هایی در سایت های مختلف معرفی شده که در مورد ایشان تحقیق و پژوهش شده که در هیچ بازاری یافت نمی شود و یا اصلاً چنین کتاب هایی به مرحله ی چاپ نرسیده اند ؛ از جمله کتاب "از ترانه و تندر" که هیچ گاه به دست من نرسید ، یا کتاب "دومان" که در بر دارنده آثار ترکی حسین منزوی می باشد، که بنده در بازار انقلاب موفق به پیدا کردن چنین کتابی نشدم . همین طور است کتاب "می شناسیدم نامم عشق است" از سالار عبدی که در سایتی معرفی شده اما هنوز به بازار نیامده است. پایان نامه ی جامعی هم در خصوص منزوی انجام نشده به جز همان پایان نامه روح .. کاظمی که در کتابخانه ی ملی نگهداری می شود ، که همان مطالب را در قالب کتاب سیب نقره ای ماه در بازار می بینیم .البته پایان نامه ای هم در دزفول به وسیله آقای نورمحمد ناصری کار شده که به مضمون های شعر حسین منزوی و محمد علی بهمنی پرداخته است .در کل می توان گفت منابع قابل توجهی در شأن و جایگاه حسین منزوی وجود ندارد .

:

مروری بر ادبیات موضوع